

plativ mu částku podle vyšších cen vycházející, platil něco, o čemž věděl, že nem povinen to platiti a nemuže proto dle §u 1432 obč. zák. preplatek směrné ceny přesahující zpět požadovati. Žalobkyně uplatňovala, že smlouva, o vyšší než úředním správcem účtované ceny, ji neváže a je vůči ní neplatna, protože František Z. nebyl k úmluvě zmocněn a ona úmluvy té neschválila. První soud, který se otázkou zmocnění Františka Z. zevrubně zabýval, došel však na základě provedených listinných a svědeckých průvodu ku přesvědčení a případně dovodil, že František Z. zmocnění k ujednání vyšších cen měl. Stačí na tyto důvody poukázati.

Čís. 2680.

1% poplatek z vyplacené požární náhrady podle §u 1 čís. 2 cis. nař. ze dne 15. září 1915, čís. 280 ř. zák., nenáleží k útratám kvitance a postihuje pojišťovnu.

(Rozh. ze dne 30. května 1923, Rv I 129 23.)

Státní cukrovar v Z., jehož majitelem jest žalovaný československý erár, byl u žalujícího asekuračního spolku pojištěn proti škodám z požáru. Cukrovar počátkem roku 1921 vyhořel a bylo proto žalujícím spolkem vyplaceno požární náhrady 14,223.591 K k rukám ředitelství státních statků v Praze. Žalující spolek dle předpisu cis. nařízení ze dne 15. září 1915, čís. 280 ř. zák., zaplatil u duchodkového úřadu v Praze poplatek z této požární náhrady 142.235 Kč 91 h. Žalobě na erár o zaplacení těchto 142.235 Kč procesní soud první stolice vyhověl. Důvody: Dle pamětního spisu k cis. nařízení ze dne 15. září 1915, čís. 280 ř. zák., o povídá procentuální poplatek z náhrady škody, pojišťovnou placený, dřívějšímu kvitančnímu poplatku. V úvodu pamětního spisu praví se výslovně, že tento nový procentuální poplatek má nahraditi mezi jiným i poplatek z potvrzení vyplacené pojistné sumy; na str. 4 uvedeno ještě, že pojišťovny poplatky ty převalují na pojištěnce; na str. 5, že poplatky z náhrad škod živelních nebyly zmírněny, ježto pravidelně obdržel poškozený plnou náhradu hotově a že tudíž požadování tohoto poplatku nepocítí. Dle pamětního spisu bylo cílem zákona sociálně politicky spravedlivější rozdělení poplatkové dávky, pročež nahrazeny dřívější škálové poplatky poplatky procentuálními. Z důvodu hospodářsky slabší situace pojištěnců byl při krupobití a dobytčím pojištění poplatek procentuální zmírněn na polovinu. Při vzájemných pojišťovnách nepokládal zákon nutným, aby zmírnil procentuální sazbu ježto dávka následkem přesunu nestihá pojišťovnu, nýbrž pojištěnce. Na str. 7 pamětního spisu uvedeno konečně, že zavedením procentuálních poplatku zůstává pojištěnec oproti době před platností shora citovaného cis. nař. Z toho plyne, že předpokladem zákona bylo, že poplatky ty a zvláště poplatek z vyplacené pojistné náhrady nese vždy pojištěnec, neboť by jinak zákon nepotřeboval se starati o zjednodušení a zlevnění poplatku hospodářsky slabších pojištěnců. To vytkeno jasně v §u 7 cit. cis. nař., dle něhož stvrzení o vyplacení pojistné náhrady vedle procentuálního poplatku poplatku kolikovému nepodléhá. Rovněž i dle §u 10 cit. cis. nař. pouze vzhledem ku hospodářsky slabým po-

jištěncům nejsou v určitých případech stanoveny poplatky z pojistných sum. Nejjasněji toto právo k přesunu poplatku patrně je z Šu 12 čís. 4 cís. nař. ze dne 15. září 1915, čís. 280 ř. zák., dle něhož může pojišťovna, když převzala placení poplatku škálového před platností citovaného cís. nař., přesunouti nový poplatek na pojištěnce, pokud přesahuje výši poplatku starého. Tím má zajisté býti naznačeno, že povinnost platiti nový poplatek ani důsledkem starého závazku pojišťovnu nestihá a že jest oprávněna i v takovém případě poplatek na pojištěnce přesunouti. Z toho všeho je patrné, že zákon na té doby běžném výkladu Šu 1426 obč. zák., který plného výrazu došel v ustanovení Šu 174 III. dílčí novely k zákonu občanskému, ničeho měniti nemínil. Dle Šu 1426 obč. zák. v novelisovaném znění nese tento poplatek, jenž nahraňuje náklady kolku kvitančního, pojištěnec, tedy věřitel, pokud nebylo výslovně umluveno, že jej nese ten, kdo platí. Že by bylo bývalo v tomto případě umluveno, že sporný poplatek nese pojišťovna, nevyplývá nijak z pojišťovací smlouvy. Tvzení žalujícího pojišťovacího spolku, že si poplatek, o který se jedná, nestrhnul pouze omylem, žalovaná strana popírá a tvrdí, že vyplacení celé sumy stalo se právem, a odvolává se žalovaná strana na shora citované cís. nař., čehož nesprávnost byla již však shora dovozena. Žalovaná strana také netvrdí, ni nedokazuje, že žalující pojišťovací spolek vyplatil celou pojistnou náhradu přes to, že věděl, že není povinen ji celou plaťiti. Sama žalovaná strana tvrdí, že vyplacení to se stalo jen důsledkem zákonné povinnosti. Není zde dle přesvědčení soudu případu Šu 1432 obč. zák., nýbrž případ Šu 1431 obč. zák., žalovaný erár byl by ponecháním si poplatku bezdůvodně obohacen. **O d v o l a c í s o u d** rozsudek potvrdil. **D u v o d y:** Ve sporu bylo řešiti otázku, kdo nésti má poplatek z vyplacené požární náhrady, zda pojišťovna (strana žalující) či pojištěný (žalovaný). Žalující tvrdí, že poplatek ten nésti má pojištěný, poněvadž jde o poplatek kvitanční, kdežto žalovaná strana namítá, že nésti jej má žalobce, ježto jde o procentuální poplatek, jež platiti povinny jsou ústavy, uzavírající po živnostensku smlouvy pojišťovací. Není sporu o tom, že jde v tomto případě o poplatek po rozumu ustanovení odstavce druhého Šu 1 cís. nař. ze dne 15. září 1915, čís. 280 ř. zák. a jedná se o to, jakou povahu tento poplatek má. Odvolatel správně v odvolacím spisu uvádí, že z citovaného zákonného ustanovení a prováděcího nařízení k němu dá se dovoditi, že procentuální poplatek má nahraditi kolek z potvrzení příjmu, že tedy následkem toho, že zákon, předpisuje placení kolku, připustil, že jsou potvrzení o náhradě škody kolku prosta. Odvolatel dále správně uvádí, že na tento úmysl zákonodárcův dá se souditi z několika míst vládních motivů v pamětním spisu k cit. cís. nařízení. Vyplývá to zejména hned z úvodu tohoto spisu strana 1 a 2 odstavce ad 5) a strana 3, kde výslovně jest uvedeno, že na místě dosavadního poplatku kvitančního dle škály II. zavádí se poplatek procentuální. Je tedy jisto, že onen poplatek procentuální zaveden byl na místě poplatku z potvrzení náhrad škody. Zbývá tedy řešiti otázku, kdo je povinen poplatek tento nésti. Cís. nařízení čís. 280 ř. zák. z roku 1915 ukládá platiti poplatek pojišťovacím ústavům, smlouvu uzavírajícím (§ 1). Z toho dovozuje odvolatel, že by ústavy tyto sic mohly tuto povinnost přesunouti na pojištěnce, ale jen tehdy,

kdyby to ve smlouvě pojišťovací bylo výslovně řečeno. Pojišťovací smlouva mezi stranami ustanovení takového nemá a proto dle názoru odvolatele není on povinen platiti něco, co dle zákona povinna je platiti žalující, když smlouvou opak ujednán nebyl. Názor ten však sdíleti nelze. Z té skutečnosti, že zákon ukládá pojišťovnám, odváděti tento poplatek, nedá se ještě dovoditi, že ony jsou povinny poplatek ten samy nésti. Příčinou, že se tak děje v tomto, jakož i v jiných případech, jest zajisté, jak také z obsahu pamětního spisu plyne, by úřadům finančním ulehčena byla práce při předpisování, vybírání tohoto poplatku, pak správná kontrola nad jeho odváděním a pod. Zákon také nepraví, že pojišťovny povinny jsou nésti tento poplatek, nýbrž stanoví jen, že jsou povinny, jej zapravovati (§ 1). Otázku, kdo má jej nésti, výslovně sice neřeší, ale pamětní spis na několika místech zmiňuje se o tom, že poplatek ten pojišťovny přesunují na pojištěnce. Z toho plyne, že zákonodárce neměl úmyslu, uvaliti břemeno toto výlučně na pojišťovací ústavy. Když pak zákon ve směru tom nemá přesného ustanovení, rozhodují o tom, kdo poplatek má nésti, smlouva nebo jiný zákon. Smlouvy mezi stranami o tom není. Občanský zákon však v §u 1426 stanoví, že útraty kvitance, není-li ničeho ujednáno, nese věřitel. Poněvadž poplatek, o němž jde, zaveden byl na místě poplatku kvitančního, cís. nařízení čis. 280 ř. zák. z roku 1915, otázky, kdo povinen jest, nésti tento poplatek, neřeší, úmluvy stran o tom není, je dle ustanovení §u 1426 obč. zák. žalovaná strana jako věřitel žalující strany povinna, poplatek ten nésti, a důsledkem toho této straně poplatek za ni zapravený nahraditi.

N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Dovolání žalovaného eráru, opírající se o důvod dle čis. 4 §u 503 c. ř. s., jest opodstatněno, sporné věci nedostalo se v napadeném rozsudku správného posouzení právního. Právním základem žalobním jest, že žalující spolek zaplatil podle cís. nař. ze dne 15. září 1915, čis. 280 ř. zák., za žalovaný erár z vyplacené mu požární náhrady 14,223.591 Kč 1% poplatek 142.235 Kč 91 h přímo u důchodkového úřadu v Praze. Žalobce tvrdí, že jde o poplatek kvitanční, jež dle §u 1426 obč. zák. posl. věta povinen jest platiti, když nebylo nic jiného ujednáno, věřitel, opírá tedy žalobu, z toho vycházejí, že jde o kvitanční útraty a že je zaplatil s úmyslem, že tím zaváže druhou stranu, o § 1042 obč. zák. Sejde proto v nejprvnější řadě na tom, zdali jde skutečně o kvitanční útraty, a lze-li k nim počítati onen 1% poplatek z vyplacené požární náhrady podle §u 1 čis. 2 cís. nař. ze dne 15. září 1915, čis. 280 ř. zák. Otázku tuto dlužno zodpověděti záporně. Dle cit. předpisu jsou povinny ústavy, uzavírajíce po živnostensku pojišťovací smlouvy jako pojišťovatelé (pojišťovny) zapravovati poplatky z platu pojištěných sum (náhrad škod), jež konají ústavy na základě pojišťovací smlouvy. Žalobce vytrvale mluví o »poplatku kvitančním«, ale tím onen poplatek není. Naopak plyne z pamětního listu k onomu zákonu, že poplatek je samostatným, na místě kvitančního poplatku zavedeným poplatkem procentuálním (srovn. slova »d o s a-

v a d n í m u kvitančnímu poplatku ze škody p ř i m ě ř e n ý» na str. 4) a zdůraznění, že na příště jsou potvrzenky o přijaté náhradě z pojištěné škody n ě j a k ě h o o b z v l á š t n í h o p o p l a t k u k o l k o v n í h o p r o s t ý. (Srov. dále slova na str. 5 »za úplného uvolnění jakýchkoliv poplatku ze stvrzenek o příjmu z daných náhrad škody«). Mluví-li pamětní list na str. 5 o zkušenostech, podle kterých pojišťovny veškeré poplatky zpravidla svalují na pojištěnce, předpokládá, že nejde o kvitanční utraty dle §u 1426 obč. zák., nýbrž o takové poplatky, jež by musily býti vzhledem k určité znějícímu předpisu (§ 1 shora cit. nař.: »ústavy jsou povinny zapravovati...) zvláště smluveny. Žalobce ani netvrdil, ani nedokázal, že taková o zvláštní úmluva vzešla mezi stranami, a ostatně, i kdyby vzešla, nebylo z ní žalováno. Tomuto právnímu pojetí zřetelně a srozumitelně svědčí také § 4 min. nařízení ze dne 10. prosince 1915, čís. 363 ř. zák. ve slovech »Povinnost zaplacení poplatky v §u 1 a v §u 4 l. cis. nař. stanovené přísluší ústavum a zařízením tím uvedeným«. Jde tedy o výslovnou povinnost zákonitou, a tím je samotným zákonem řečený procentuální poplatek přesně rozlišen od kvitančního poplatku, zmíněným zákonem výslovně zrušeného. Zaplacením řečeného poplatku splnil žalobce svou vlastní zákonitou povinnost, ne na tedy o § 1042 obč. zák. opírající se nárok žalobní v tomto předpisu opory, žaloba je bezduvodná.

Čís. 2681.

Nejde o závazek z obohacení, nýbrž o závazek z náhrady škody, osvojil-li si kdo bezprávně (na černo) vládu nad cizí věcí a ušel-li tím majiteli zisk. Podstata nároku z bezdůvodného obohacení a pojem obohacení.

(Rozh. ze dne 30. května 1923, Rv I 150 23.)

Zalovec v zjednal si Antonína V-a, Josefa N-a a Karla Ž-a, kteří vozili s povozy a příprčí žalobcovou dnu na Olšany, k tomu, by na zpáteční cestě z Olšan vozili mu náklad z Vinohrad do Uhřetěvse a za tyto povozy platil žalovaný pouze onem osobám, nikoliv však žalobci. Antonín V., Josef N. a Karel Ž., z nichž tyto dva byli u žalobce kočimi peněz od žalovaného za tyto povozy obližžených žalobci neodvedli. Žalobu o zaplacení 1400 Kč procesní soud první stolice zamítl. D u v o d y: Dle znění žaloby, jež žalobcem při jednání nebylo zmíněno, slusí považovati za žalobní základ bezdůvodné obohacení žalovaného na úkor žalobce, neboť žalobce netvrdí ani jméno právního poměru smluvního, ani výslovně neuvádí nějaké škody, nýbrž prostě tvrdí, kolik se platí za takový povoz všeobecně vzhledem ku vzdálenosti a nákladu; tato žaloba podle §u 1431 obč. zák. směřuje tedy k vydání toho, oč se žalovaný obohatil. Obohacení žalovaného zaleží v tomto případě v tom, co by žalovaný za povozy byl zaplatil žalobci jako přiměřenou odměnu, které nezaplatil. Znalcem za přiměřenou odměnu uznáno 384 Kč za osm tor, a žalovaný zaplatil 420 Kč, tak že na straně žalovaného bezdůvodného obohacení není, když platil více, než přiměřeno; mimo to žalovaný původně ani nepozval kočí žalobcových k vezení, pozval je V., kterého objednala manželka žalovaného; V. dva-